

21. 8. 2015

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Zákaz používání elektronických cigaret

Používání elektronických cigaret má být zakázáno všude tam, kde tabákový zákon zakazuje kouření. Otázkou je nejen potřebnost takové budoucí úpravy, ale též stávající charakter používání elektronických cigaret.

Není kouře bez ohně

Elektronickou cigaretou se rozumí „výrobek napodobující funkci tabákového výrobku nebo tabákové potřeby, jehož účelem je vdechování nikotinových výparů, včetně příslušenství takových výrobků“ [§ 2 písm. j) TabákZ[1]]. Vládní návrh nového zákona o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek ze dne 3. 6. 2015[2] definici rozšiřuje i na výrobky, které lze použít pro užívání výparů neobsahujících nikotin.[3]

Zákazy kouření jsou upraveny v řadě právních předpisů. Nejobsáhlejší výčet míst, kde se zakazuje kouřit, obsahuje § 8 TabákZ.[4] Ministerstvo zdravotnictví zastává názor,[5] že „ustanovení týkající se zákazu kouření [v tabákovém zákoně] lze aplikovat i na užívání elektronické cigarety. Jedná se o stejná opatření, která platí i pro tabákové výrobky.“

Důvodová zpráva k vládnímu návrhu tabákového zákona uvádí: „Ačkoliv [tabákový zákon] neobsahuje definici kouření, podle dosavadního (právně nezávazného) výkladu Ministerstva zdravotnictví lze s přihlédnutím k účelu zákona **analogicky** aplikovat ustanovení § 8 [TabákZ], který stanovuje zákaz kouření na různých typech míst[,] i na užívání elektronických cigaret. V opačném případě by bylo např. možno tolerovat užívání elektronických cigaret ve všech vnějších a vnitřních prostorech všech typů škol a školských zařízení (viz § 8 odst. 1 písm. b) [TabákZ]), což není zejména z hlediska výchovy a ochrany zdraví dětí a mládeže žádoucí.“

K vyřešení nejasnosti ohledně výkladu stávající právní úpravy a s ohledem na připomínky ze strany odborné veřejnosti (např. České asociace adiktologů) atd. se nově do návrhu § 8 navrhuje doplnit vedle zákazu kouření i zákaz používání elektronických cigaret, který bude platit pro všechny typy míst (dopravní prostředky veřejné dopravy, školy, dětská hřiště atd.), kde bude i kouření zakázáno.“

Použití elektronické cigarety např. ve vnitřních prostorách nekuřáckého zařízení společného stravování, ve vnějších i vnitřních prostorách všech typů škol nebo v dopravních prostředcích veřejné silniční a drážní dopravy a městské hromadné dopravy je tedy podle názoru Ministerstva zdravotnictví na straně uživatele elektronické cigarety přestupkem[6] a na straně provozovatele daného zařízení správním deliktem[7].

Názor Ministerstva zdravotnictví je však zcela chybný. Používání elektronických cigaret rozhodně nespadá pod pojem „kouření“. Stávající tabákový zákon definici kouření neobsahuje. Anglický Health Act 2006 ve svém čl. 1 odst. 2 písm. b) uvádí, že „kouření zahrnuje držení **zapáleného** tabáku nebo čehokoliv **zapáleného**, co obsahuje tabák, nebo držení jakékoliv **zapálené** látky ve formě, ve které může být kouřena“.[8] Podle Pokynů týkajících se ochrany proti expozici tabákovému kouři provádějících čl. 8 Rámcové úmluvy Světové zdravotnické organizace o kontrole tabáku by termín kouření měl být definován tak, aby zahrnoval „držení **zapáleného** tabákového výrobku nebo manipulace s ním bez ohledu na to, zda je kouř aktivně vdechován nebo vydechován“.[9] Podle § 2 odst. 1 písm. g) předchozí verze vládního návrhu tabákového zákona[10] (tedy pracovní verze návrhu

Ministerstva zdravotnictví) ze dne 10. 4. 2015 se kouřením mělo rozumět „*užívání nebo jiná manipulace s hořícím tabákovým výrobkem nebo bylinným výrobkem určeným ke kouření*“.

Citované tři definice se liší v tom, zda lze kouřit pouze tabákové výrobky, tabákové výrobky a bylinné výrobky určené ke kouření nebo jakoukoliv látku ve formě, ve které může být kouřena. Osobně mám za to, že vzhledem k účelům zákazů kouření je správná poslední, nejširší varianta. Zákazy kouření se tak vztahují i např. na kouření marihuany. Všechny tři definice spojuje jeden zásadní společný prvek: oheň. Kouření vyžaduje „zapálení“ nebo „hoření“. Tento prvek elektronickým cigaretám chybí. Zahřátím kapalné náplně elektronické cigarety vzniká pára, nedochází však k zapálení či hoření a nevzniká kouř.

Používání elektronické cigarety se kouření podobá. Avšak nelze na něj „*analogicky*“ aplikovat stávající zákazy kouření. Jednalo by se o analogii zákona k tíži pachatele, která je ve správním trestání nepřipustná.

Koneckonců samo Ministerstvo zdravotnictví si svým postojem o stávajících zákazech používání elektronických cigaret zřejmě není jisté, když např. v předkládací zprávě k poslaneckému návrhu novely (viz níže) uvádí: „*není zřejmé, zda se zákaz kouření vztahuje pouze na tabákové výrobky nebo zahrnuje i používání elektronických cigaret*“.[11]

Stávající a budoucí zákazy

Pokud má být používání elektronických cigaret v některých případech zakázáno, musí být zakázáno výslovně. Neexistuje-li zákonný zákaz, lze zákaz stanovit vnitřním předpisem (např. školním řádem). Již dnes je používání elektronických cigaret výslovně zakázáno např. ve Smluvních přepravních podmínkách Pražské integrované dopravy.[12]

Výslovný zákaz používání elektronických cigaret obsahuje § 8 vládního návrhu tabákového zákona, který zakazuje používat elektronické cigarety všude tam, kde zakazuje kouřit. Naopak návrh novely stávajícího tabákového zákona předložený skupinou poslanců ze dne 18. 7. 2014,[13] který taktéž zakazuje kouření ve vnitřních prostorách zařízení společného stravování,[14] používání elektronických cigaret nezakazuje.

Zákaz používání elektronických cigaret má být stejně jako zákaz kouření označen již dnes používanou grafickou značkou „Kouření zakázáno“.[15] Existence jediné značky pro dva typy zákazů je však problematická. Jednak je otázkou, zda stejná šíře zakazu používání elektronických cigaret a zakazu kouření bude schválena. I kdyby se tak stalo, návrh navíc zapomíná na situace, kdy bude zakázáno pouze kouření, nikoli však používání elektronických cigaret obecně závaznou vyhláškou vydanou na základě tohoto zákona (obce totiž nebudou povinny ctít stejnou šíři zákazů).[16]

Zakázat, nebo nezakázat?

Účely zakazu používání elektronických cigaret mohou být různé. V první řadě jde o jeho potenciálně škodlivé účinky na lidi v okolí jejich uživatele („pasivní uživatele“). Používání elektronických cigaret může mít negativní výchovný vliv na osoby mladší 18 let. Podobnost používání elektronických cigaret s kouřením má negativní psychologický dopad na společnost, která si teprve postupně zvyká na „denormalizaci tabakismu“, a obzvláště pak na odvykající kuřáky, u kterých může vzbuzovat chuť kouřit.

Rozhodnutím Konference smluvních stran Rámcové úmluvy Světové zdravotnické organizace o kontrole tabáku ze dne 18. 10. 2014[17] bylo smluvním stranám, mezi nimiž je i Česká republika, doporučeno přijmout opatření popsaná ve zprávě Světové zdravotnické organizace z 1. 9. 2014.[18]

Tato zpráva popisuje, že lidé v okolí uživatele elektronické cigarety jsou vystaveni aerosolu, který zvyšuje hladinu toxických látek, nikotinu a jemných a ultrajemných částic ve vzduchu. Zatím však není známo, zda zvýšená expozice aerosolu zvyšuje riziko nemoci a smrti tak, jako v případě expozice tabákovému kouři. Dokud nebude prokázána neškodnost expozice aerosolu, mělo by být používání elektronických cigaret ve vnitřních veřejně přístupných prostorách zakázáno.

Návrh zákazu používání elektronických cigaret v některých vnitřních veřejně přístupných prostorách je tedy v souladu s doporučením Světové zdravotnické organizace, a místy jej dokonce překračuje - zákaz se totiž vztahuje i na některé vnější prostory jako např. vnější prostory škol (rezervy jsou naopak ve vymezení vnitřních prostor, kde by mělo být zakázáno též kouření).

Zákazy používání elektronických cigaret jsou legitimní. Avšak v případě České republiky, která má stále velké rezervy v ochraně před pasivním kouřením na pracovištích a na veřejně přístupných místech, mám za to, že není na pořadu dne prosazovat široce vymezené zákazy používání elektronických cigaret.

Zaprvé je velmi pravděpodobné, že se projednávání vládního návrhu tabákového zákona na této otázce velmi zkomplikuje. Již dnes je jasné, že navrhovanou účinnost 1. 1. 2016 nelze stihnout, navíc reálně hrozí, že stejně jako v minulém volebním období se celý návrh vůbec nestihne projednat (minulý návrh, který nestihnul projít legislativním procesem, měl nabýt účinnosti 1. 1. 2014).[19] Zadruhé je třeba vnímat pozitivní vliv elektronických cigaret jakožto mnohem méně škodlivé alternativy tabákových výrobků nebo dokonce jakožto prostředku odvykání závislosti na kouření. Přílišná restrikce elektronických cigaret zabrání tomu, aby na ně přešlo větší množství kuřáků. Právní úprava v oblasti elektronických cigaret by se měla zaměřit spíše na technologické standardy jejich výroby tak, aby byla zvýšena jejich bezpečnost pro aktivní i pasivní uživatele.

JUDr. Tomáš Kindl,

právník

autor blogu [Tabák a právo](#)

e-mail: tomas.kindl@tabakapravo.cz

aktualizováno: 14.10.2019

[1] Zákon č. [379/2005](#) Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „tabákový zákon“ nebo „TabákZ“).

[2] Sněmovní tisk 508, Poslanecká sněmovna, 7. volební období (dostupné na [www](#), k dispozici >>> [zde](#); navštíveno dne 4. 8. 2015); dále jen „vládní návrh tabákového zákona“.

[3] Podle § 2 písm. e) vládního návrhu tabákového zákona se elektronickou cigaretou rozumí „výrobek, který lze použít pro užívání výparů obsahujících nikotin nebo jiných výparů

prostřednictvím náustku, nebo jakákoliv součást tohoto výrobku, včetně náhradní náplně, zásobníku, nádržky i zařízení bez nádržky nebo zásobníku; elektronické cigarety mohou být jednorázové, opětovně naplnitelné pomocí náhradní náplně nebo nádržky nebo opakovaně použitelné pomocí jednorázových zásobníků“.

[4] Nejvýznamnější zákazy kouření jsou dále obsaženy v § 106 odst. 4 písm. e) zákona č.

[262/2006](#) Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a v § 20 odst. 1 písm. k) zákona č. [289/1995](#) Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon).

[5] Informace Ministerstva zdravotnictví k uvádění elektronických cigaret na trh, publikovaná dne 27. 8. 2013, naposledy aktualizovaná dne 5. 9. 2013 (dostupné na [www](#), k dispozici >>> [zde](#); navštíveno dne 4. 8. 2015).

[6] § 30 odst. 1 písm. m) zákona č. [200/1990](#) Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

[7] § 24 odst. 6 písm. b) TabákZ.

[8] Autorův překlad originálu „smoking includes being in possession of lit tobacco or of anything lit which contains tobacco, or being in possession of any other lit substance in a form in which it could be smoked“ (dostupné na [www](#), k dispozici >>> [zde](#); navštíveno dne 4. 8. 2015).

[9] Originální znění viz - dostupné na [www](#), k dispozici >>> [zde](#), české znění nalezneme v příloze doporučení Rady ze dne 30. 11. 2009 o nekuřáckém prostředí, dostupném na [www](#), k dispozici >>> [zde](#) (obě navštíveny 4. 8. 2015). Česká verze obsahuje nepřesnost, když opomíjí slovo „include“, které znamená, že definice může být širší než navržená (např. může zahrnovat i jiné než tabákové výrobky tak, jak uvádí anglický Health Act).

[10] Předložená verze vládního návrhu tabákového zákona definici kouření neobsahuje.

[11] Viz - dostupné na [www](#), k dispozici >>> [zde](#); navštíveno dne 4. 8. 2015.

[12] Čl. 4.2 odst. 13 písm. f): „Cestujícím při přepravě v zájmu zajištění bezpečnosti jeho i ostatních osob není zejména dovoleno [...] kouřit, používat elektronickou cigaretu, jíst nebo pít ve vozidlech nebo v přepravním prostoru“ (dostupné na [www](#), k dispozici >>> [zde](#); stav ke dni 1. 10. 2014; navštíveno dne 4. 8. 2015).

[13] Sněmovní tisk 272, Poslanecká sněmovna, 7. volební období (dostupné na [www](#), k dispozici >>> [zde](#); navštíveno dne 4. 8. 2015); jinde též „poslanecký návrh novely“.

[14] Podle terminologie vládního návrhu tabákového zákona půjde o „provozovny stravovacích služeb“.

[15] Přesný vzhled grafické značky je upraven v příloze tabákového zákona.

[16] K označovací povinnosti více viz Kindl, T. Jak správně označit zákaz kouření. Právní rádce, 2015, č. 7-8, s. 68, dostupný též na [www](#), k dispozici >>> [zde](#) (navštíveno dne 4. 8. 2015).

[17] Rozhodnutí FCTC/COP6(9) (dostupné na [www](#), k dispozici >>> [zde](#); navštíveno dne 4. 8. 2015).

[18] Zpráva FCTC/COP/6/10 Rev.1 (dostupné na [www](#), k dispozici >>> [zde](#); navštíveno dne 4. 8. 2015).

[19] Návrh zákona o ochraně zdraví před škodlivými účinky tabáku, alkoholu a jiných návykových látek a o změně souvisejících zákonů (dostupné na [www](#), k dispozici >>> [zde](#); navštíveno dne 4. 8. 2015).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | [www.epravo.cz](#)

Další články:

- [DEAL MONITOR](#)
- [Tři dekády v advokacii a otevřený pohled na to, co profesi i justici nejvíc škodí](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Vybrané otázky poskytování zdravotních služeb na dálku](#)

- [DEAL MONITOR](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Ombudsman na Maltě - základní parametry a role. A v čem bychom se mohli poučit i my v Česku?](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Rozhovor s JUDr. Veronikou Janoušek Rudolfovou, samostatnou advokátkou specializující se na sportovní právo](#)
- [DEAL MONITOR](#)